

Locuirea Criș de la Șimian, județul Mehedinți, km. fluvial 925

MARIN IULIAN NEAGOE

Criș habitation from Șimian, Mehedinți County, fluvial Km. 925

ABSTRACT. This article presents some discoveries belonging to the neolithic Criș Culture, made accidentally in 1989, near the town Șimian, thanks to the falling of the high bank of the first embankment, in front of the fluvial Km. 925. Out of these, surface researches organized in 2007 managed to recover other archaeological materials which certified a new site belonging to the Criș Culture.

Localitatea Șimian se află situată la o distanță de 5 km sud-est de municipiul Drobeta Turnu Severin, pe prima terasă a Dunării care, în dreptul localității urmează o pantă ascendentă atingând înălțimea maximă de aproximativ 25 m.

Mențiuni referitoare la descoperiri arheologice în jurul acestei localități, au fost făcute încă din 1924¹, ca urmare a unor cercetări de suprafață întreprinse pe Ostrovul Șimian, ulterior efectuându-se aici săpături de salvare între 1933-1935², apoi în anii '60, acestea din urmă determinate de planul de reconstituire a cetății Ada Kaleh în insula Șimian, ca urmare a lucrărilor preconizate pentru construirea hidrocentralei de la Porțile de Fier I. Cu toate că, în cadrul acestor săpături de salvare au fost recuperate numeroase materiale arheologice, datând din epoci diferite, în literatura de specialitate au apărut foarte puține studii care se referă la aceste descoperiri³, multe dintre ele continuând să rămână inedite.

În anul 1989, au fost făcute alte descoperiri în apropierea localității Șimian, de data aceasta descoperiri întâmplătoare, în urma prăbușirii malului înalt al primei terase a Dunării, în dreptul bornei Km. fluvial 925 (PL. I). Cel care a făcut aceste descoperiri, un localnic, a predat Muzeului Regiunii Porților de Fier din Drobeta Turnu Severin două vase întregi, identificate ca aparținând culturii neolitice Criș⁴. Pentru a

verifica contextul stratigrafic al acestei descoperiri, domnul dr. Gabriel Crăciunescu s-a deplasat la fața locului, constatând în malul surpat al Dunării, urmele unei locuințe de tip bordei cu lungimea de 7,80 m, cu baza la adâncimea de 2,20 m de la nivelul actual de călcare iar adâncimea gropii bordeiului de 1 m*. După stratul de humus, care varia între 10 și 15 cm, urma o depunere de pământ depozitat acolo recent, cu o grosime de aproximativ 50 cm. Următorul strat, cu o grosime de 50-60 cm este reprezentat de un sol argilos, urmat de groapa propriu zisă a locuinței bordei. În partea superioară a gropii se distinge un strat de pământ brun, pigmentat cu cărbune, iar în partea inferioară, un strat de arsură și chirpic cu grosimea de 0,40-0,60m (PL. II). Din acest strat de arsură au mai fost recuperate și câteva fragmente ceramice având ca degresant în compoziție pleavă și nisip, prezentând urme de slip cu nuanțe de brun și brun deschis, atât în interior cât și în exterior, unele puternic lustruite (PL. III/2,5). Dintre acestea se remarcă câteva fragmente care provin de la vase de mari dimensiuni: un fragment din partea superioară a unui vas cu buza rotunjită și ondulată, gât scurt și umăr ușor arcuit, prevăzut cu un brâu alveolat

¹ Al. Bărcăcilă, *Antiquités prè et protohistoriques des environs de Turnu Severin*, Dacia, I, 1924, p. 281-283.

² M. Davidescu, *Drobeta în secolele I-VII e n.*, Craiova, 1980, p. 39.

³ C. Preda, M. Davidescu, *Tezaurul monetar descoperit în Ostrovul Șimian*, Drobeta I, 1974, p. 77-102; M. Davidescu, *O așezare de tip Criș la Turnu Severin*, Revista Muzeelor, 6, 1966, p. 5.; M. Davidescu, *op. cit.*, p. 36-45, 50-52.

⁴ Vezi îndeosebi: I. Kutzian, *A Körös Kultúra*, Budapesta, 1944; D. Garašanin, *Starčevacka kultura*, Ljubljana, 1954;

D. Berciu, *Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina noilor cercetări*, București, 1961, p. 21-35; N. Vlassa, *Cultura Criș în Transilvania*, Acta Musei Napocensis, III, 1966, p. 9-47; V. Dumitrescu, *Cu privire la cea mai veche cultură neolitică din România*, SCIV, 21, II, 1970, p. 187-199; Gh. Lazarovici, *Die Starčevo-Criș-Kultur (Allgemeine Fragen)*, Studii și Comunicări Caransebeș, 1979, p. 27-31; Gh. Lazarovici, *Neoliticul Banatului*, Biblioteca Musei Napocensis, IV, 1979, p. 15-69; Gh. Lazarovici, *Neoliticul timpuriu în România*, Acta Musei Porolissensis, VIII, 1984, p. 40-104.

* Aceste informații ne-au fost puse la dispoziție de domnul Dr. Gabriel Crăciunescu căruia îi mulțumim pentru amabilitatea și îngăduința de a folosi o parte din materialul care face obiectul acestui articol.

în zona diametrului maxim (PL. III/1); fragment parte superioară vas, cu buza rotunjită, ușor evazată și prevăzută cu mici proeminențe, gât scurt și ușor arcuit, lustruit (PL. III/2); fragment parte mediană vas prevăzută cu două apucători semicirculare, paralele (PL. III/4); fragment parte superioară vas, buza rotunjită, gât scurt și arcuit în interior, umăr arcuit în exterior.

De asemenea, tot în acel strat de arsură de pe fundul locuinței bordei au mai fost recuperate: un fragment dintr-un vas tronconic cu buza rotunjită și fund plat, decorat cu șiruri de impresiuni realizate cu degetul (PL. III/3) precum și un fragment din partea mediană a unui vas de dimensiuni mai mici, lustruit, nedecorat (PL. III/5).

Cele două vase întregi recuperate în urma prăbușirii malului Dunării de localnicul care a sesizat Muzeul Regiunii Porților de Fier, sunt lucrate dintr-o pastă care prezintă ca degresant pleavă fiind acoperite cu slip de culoare brun deschis, puternic lustruite în interior și exterior.

Primul vas, de formă tonconică, are buza rotunjită și prevăzută cu proeminențe conice de aproximativ 2 cm lungime, dispuse orizontal pe buza vasului, gât scurt și arcuit în interior, umăr ușor proeminent, fund plat cu diametrul de 12 cm (PL. IV/1).

Cel de-al doilea vas, de formă sferică, are buza ușor rotunjită, gât scurt și drept, corp puternic arcuit în exterior, fund inelar cu diametrul de 10 cm, fiind prevăzută pe corp cu patru brăuri alveolate, dispuse oblic (PL. IV/2).

Pe baza acestor informații, am organizat în primăvara anului 2007 cercetări de suprafață în zona localității Șimian, cercetări care au vizat în special malul Dunării în zona Km. fluvial 925. În urma acestor cercetări de suprafață am reușit recuperarea altor materiale arheologice: numeroase fragmente ceramice și o dăltă din piatră slefuită (PL. VII/4).

Ceramica recuperată în urma acestor cercetări de suprafață, aparține, de asemenea, culturii Criș, majoritatea fragmentelor având o cromatică care variază de la negru la diferite tonuri de gri, în spărtură, unele fiind acoperite cu un slip subțire de culoare maro deschis (PL. VI/1,2,3,4; PL. VII/1,2,3). În compoziția pastei au fost utilizate ca degresant pleava sau paie tocate, dar și nisip (PL. 5/1,2; PL. 6/1,2,5; PL. VII/2), astfel că în funcție de acest aspect, putem încadra materialul ceramic în două categorii, respectiv ceramică semifină și uzuală.

Din punct de vedere tipologic, în cadrul categoriei ceramicii uzuale, remarcăm prezența

unor fragmente care provin de la vase de mari dimensiuni, cu corp sferic (PL. V/1,2; PL. VI/3,4), unele acoperite cu slip maro deschis, nedecorate (PL. V/1) sau perforate imediat sub buza (PL. VII/1), altele prezentând în zona diametrului maxim apucători (PL. VI/3) și un decor constând din linii incizate dispuse în unghi sau proeminențe alungite dispuse circular pe corpul vasului (PL. VI/4), în zona diametrului maxim. Ceramica semifină este reprezentată de fragmente cu aplicații plastice în formă de mână sau de potcovă, (PL. VI/1,2), aplicații relativ des întâlnite pe materiale Criș, descoperite în mai toate așezările identificate până în prezent în arealul acestei culturi.

Alte fragmente ceramice prezintă un decor în tehnica impresiunilor, realizate fie cu unghia (PL. VII/2) sau cu degetul (PL. VII/3), pe întreaga suprafață, iar un fragment provenind de la un vas de dimensiuni mai mici, a fost acoperit cu slip de culoare maro deschis, peste care a fost aplicat un strat de vopsea roșie (PL. VI/5).

În urma analizei materialului ceramic, din punct de vedere al caracteristicilor tipologice și stilistice, se pot admite analogii pentru descoperirile de la Șimian, Km. Fluvial 925, cu materiale descoperite în alte așezări de pe linia Dunării, în special cele deja cunoscute din regiunea Porților de Fier⁵, dintre care amintim: Dubova-Cuina Turcului⁶, Ostrovul Banului⁷, Schela Cladovei⁸, așezări care își încep evoluția în cadrul fazei a II a⁹ aparținând culturii Criș.

Deocamdată, în lipsa unor informații mult mai concrete, nu se pot face și alte aprecieri asupra caracterului acestei așezări și eventual a fazelor sale evolutive, însă având în vedere ritmul accelerat al degradării acestui sit, provocat de fluctuațiile nivelului Dunării, eventuale cercetări arheologice preventive vor contribui la o mai bună cunoaștere a locuirii neolitice din acest nou punct semnalat pe harta descoperirilor de factură Criș.

⁵ Gh. Lazarovici, *Neoliticul Timpuriu din zona Porțile de Fier (Clisură)*, Banatica, VII, 1983, p. 9-34.

⁶ Al. Păunescu, *Cercetările arheologice de la Cuina Turcului - Dubova (jud. Mehedinți)*, Tibiscus, V, 1978, p. 28-45.

⁷ P. Roman, V. Boroneanț, *Locuirea neolitică de la Ostrovul Banului*, Drobeta I, 1974, p. 117-128.

⁸ M. Davidescu, *O așezare de tip Criș la Turnu Severin*, Revista Muzeelor, 6, 1966, p. 547-549.

⁹ Gh. Lazarovici, *Neoliticul Banatului*, p. 44-47.

Bibliografie

- Al. Bărcăcilă 1924 *Antiquités prè et protohistoriques des environs de Turnu Severin, Dacia, I, p. 589-592.*
- D. Berciu 1961 *Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina noilor cercetări, București.*
- M. Davidescu 1966 *O așezare de tip Criș la Turnu Severin, Revista Muzeelor, 6, 1966, p. 547-549.*
- M. Davidescu 1980 *Drobeta în secolele I-VII e n., Craiova.*
- V. Dumitrescu 1970 *Cu privire la cea mai veche cultură neolitică din România, SCIV, 21, II, 1970, p. 187-199.*
- I. Kutzian 1944 *A Körös Kultúra, Budapesta.*
- Gh. Lazarovici 1979 *Die Starčevo-Criș-Kultur (Allgemeine Fragen), Studii și Comunicări Caransebeș, p. 27-31.*
- Gh. Lazarovici 1979 *Neoliticul Banatului, Biblioteca Musei Napocensis, IV.*
- Gh. Lazarovici 1984 *Neoliticul timpuriu în România, Acta Musei Porolissensis, VIII, 1984, p. 40-104.*
- Al. Păunescu 1978 *Cercetările arheologice de la Cuina Turcului - Dubova (jud. Mehedinți), Tibiscus, V, p. 11-56.*
- P. Roman, V. Boroneanț 1974 *Locuirea neolitică de la Ostrovul Banului, Drobeta I, p. 117-128.*
- N. Vlassa 1966 *Cultura Criș în Transilvania, Acta Musei Napocensis, III, 1966, p. 9-47.*

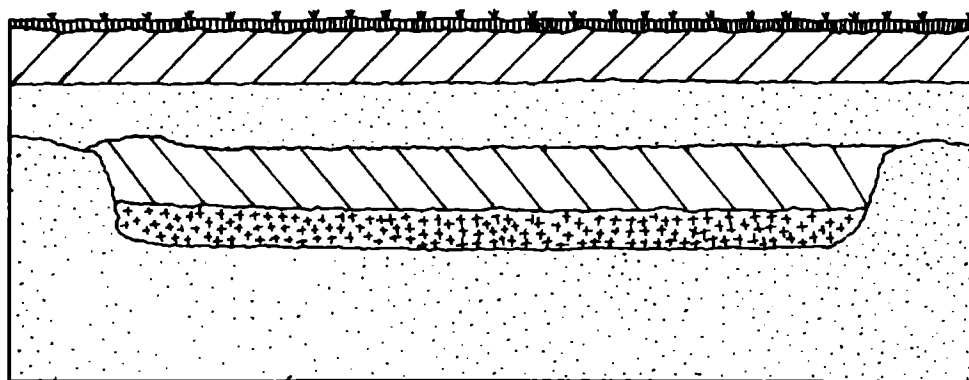

Planșa I. Localizarea descoperirilor de la Șimian, Km. fluvial 925.

NV _____ SE

0 m.

10 m.

Scara 1: 50**Legenda:**

III – sol vegetal

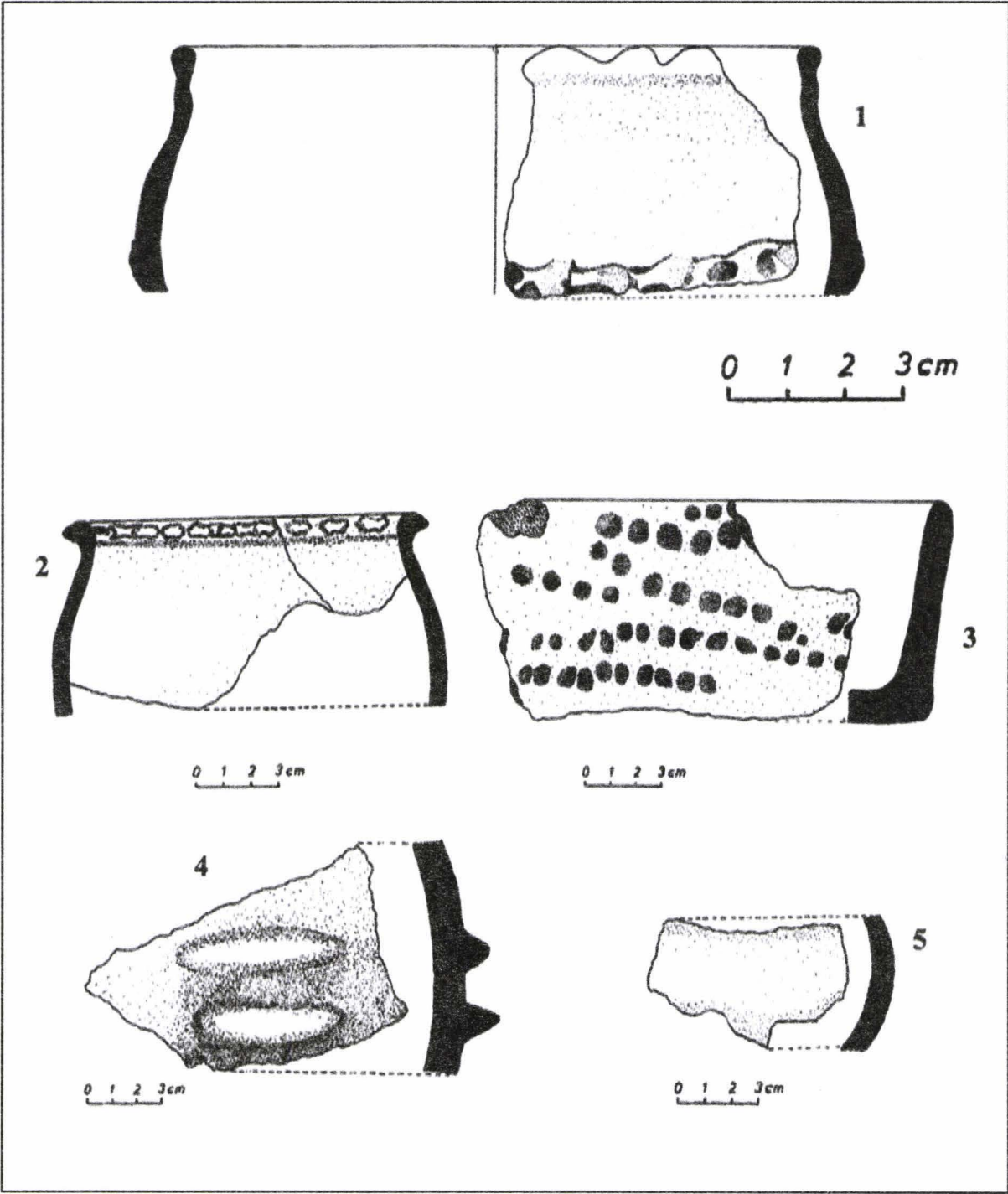
/// – sol brun depozitat

::: – sol galben-roșcat argilos

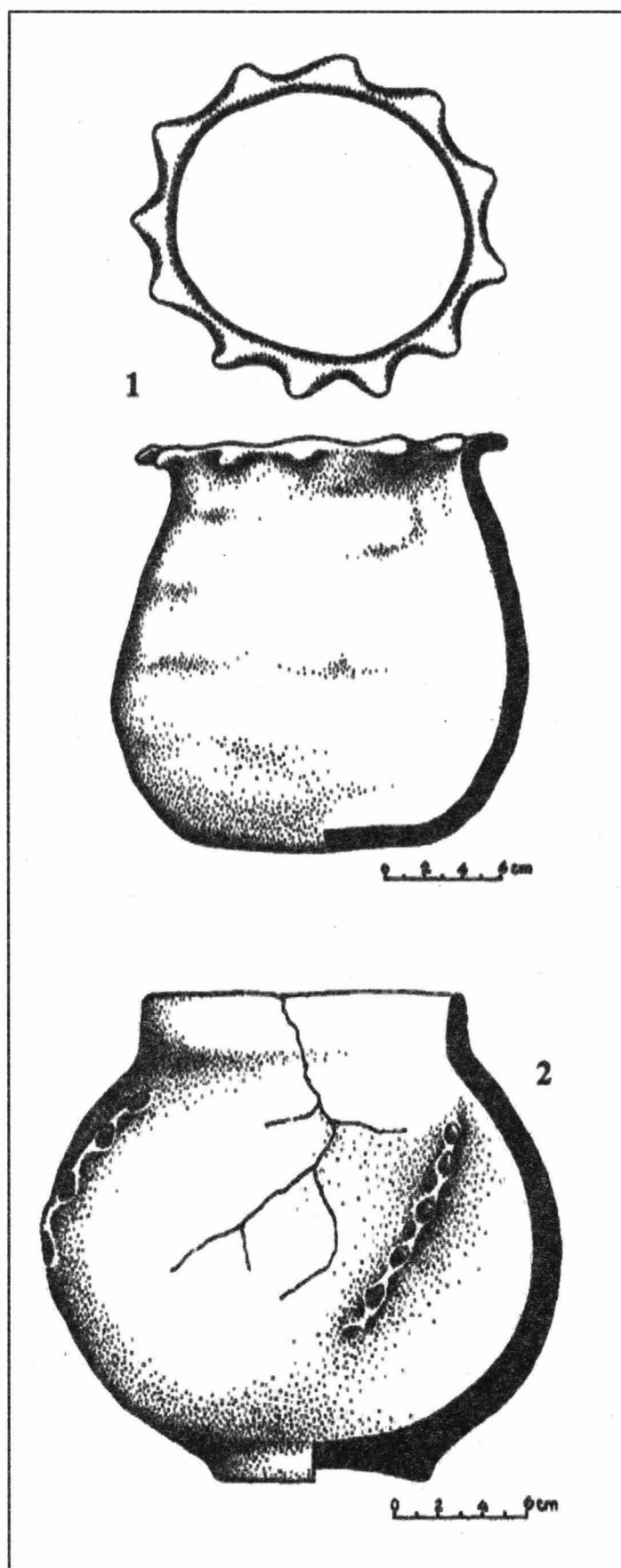
\\ – sol brun închis pigmentat cu cărbune

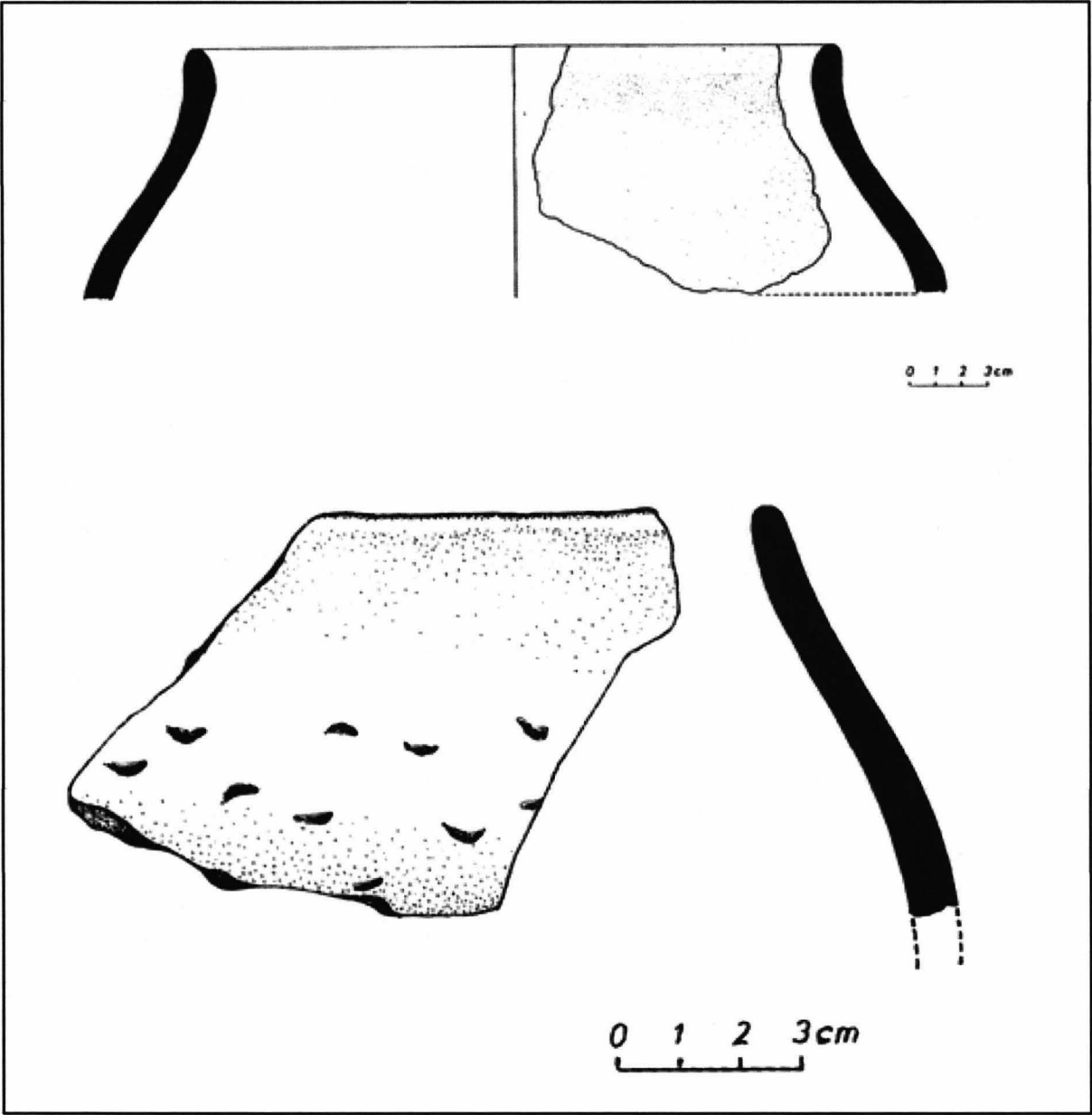
+++ - strat de cenușă și chirpic

Planșa II. Profilul arheologic al locuinței bordei de la Șimian, Km. Fluvial 925.

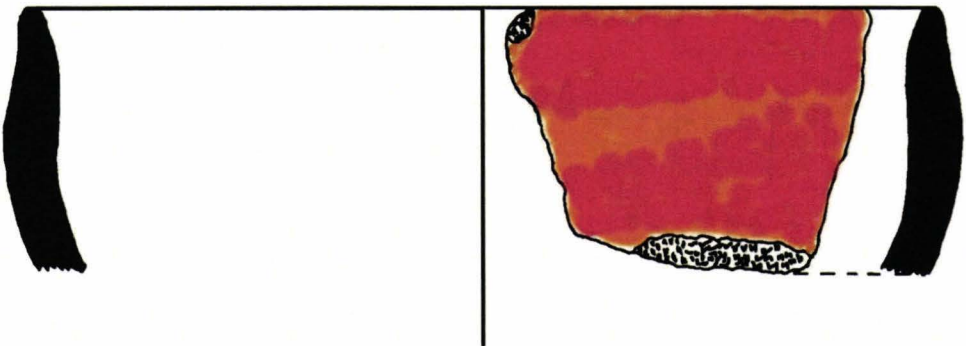
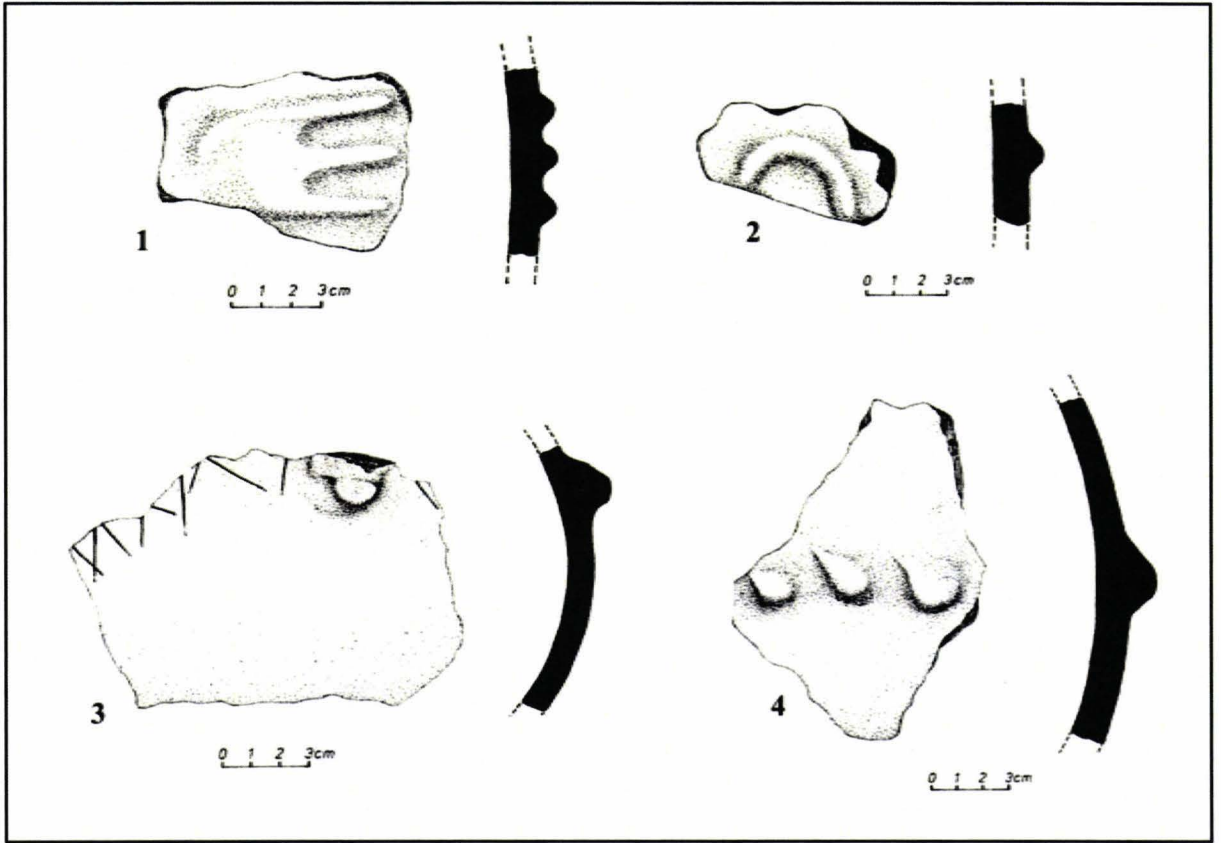

Planșa III.

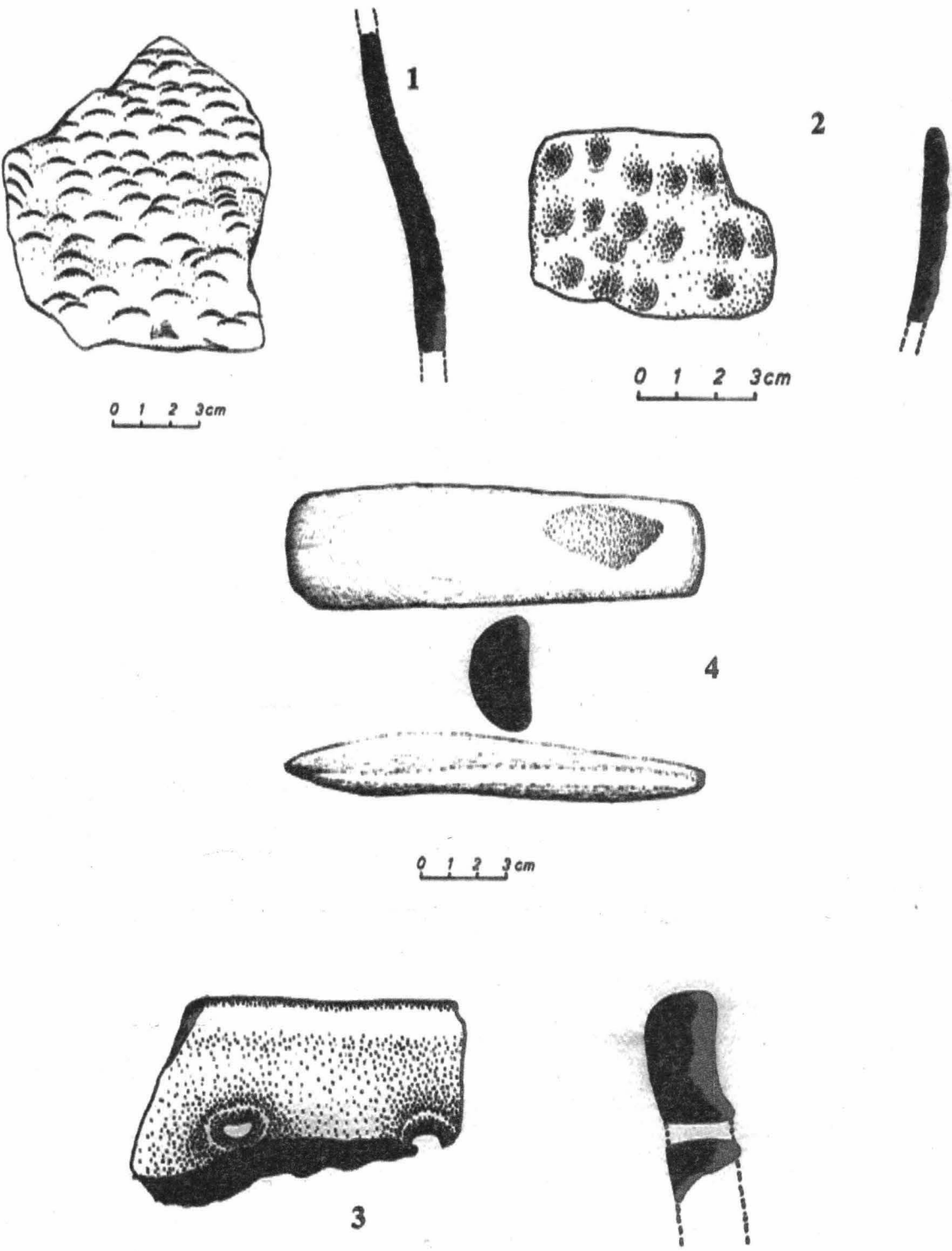
Planșa V.

5

Planșa VI.

0 1 2 3 cm

Planșa VII.